

Pavel Lanštiak s E. Farským připravují elegantního „Siriusa“ k soutěžnímu letu. Letiště Medlánky v červnu 1947.

* STARDUST (historický motorový model)

Jistě víte, znamená „hvězdný prach“. Možná trochu nadnesené, ale to nesla doba. Libovali jsme si v takových jménech, protože mnozí nevěděli, o čem jde. Šlo o spolehlivý motoráček z líhně KŽ. V začátcích 50. let měli Pražáci výkonnostní síňou skupinu motorářů při Tatře Smíchov. A. Macháček, L. Němec, J. Frančík, V. Procházka, V. Hájek, to byla jména, která něco znamenala. Rozvoji hodně pomohly Macháčekovy dvaapůlky, „diesely“ jak se říkalo nebo „AMA“. To byla zkratka Macháčekova jména. Tyto spolehlivé motory se nejen dobře nahazovaly, ale i upevnění třemi šrouby M3 k motorové přepážce bylo jednoduché. Správné usazení motoru nebyl problém. Pražské partě dobře konkurovali libušínští Heranové a Průša, ale především Fr. Kratina a Fr. Dvořák z našeho klubu. A byl to právě můj bývalý žák z kroužku Fr. Kratina, který mne vyprovokoval k nakreslení Stardusta a připomínkami se zúčastnil jeho zrození. To se psal rok 1951. Zmínku o Stardustu se můžete dočíst v tehdy ještě Leteckém Modeláři z roku 1952. Je tam i jednoduchý třípohledový článek, vztahující se k tradiční soutěži VII. Žehrovice, kde Kratina s převahou se Stardustem zvítězil. Plánek nikdy vydán nebyl - nebyl o něj zájem. Jestli se dnes k němu vrátíme, je to proto, že šlo o model velmi dobrých vlastností a že tento větší ptáček má všechny předpoklady uspět i v kategorii CRC v dnešní době, tedy o 40 let později.

Plánek asi ani dnes by nebylo ekonomicky únosné vydat, zájemců nebude zas tak moc. Je tu ale možnost pro ty, kteří by model stavět chtěli. Náš Zpravodaj volí sice nezvyklou formu, ale může vést k úspěchu. Musíte ale taky trochu přiložit ruku k dílu. Nabízíme řadu detailů jako profily křídla a výškovky, přepážky trupu, koncový oblouk křídla a směrové plošky na výškovce v měřítku 1:1. Je na vás si rozkreslit sami půdorys křídla, na osu trupu nanést příčné rozmístění přepážek trupu, nakreslit si půdorys výškovky a směrovku 1:1. Ze stavby pak doplnit si podle potřeby drobná vylepení trupu, která na plánek zachycena snad nejsou. Všechny díly si vyřezeme předem, hlavně žebra a přepážky.

A pustíme se do práce.

TRUP - je sestaven z překližkových přepážek a podélníků. Hlavní jsou 3x3 mm. Máme-li nakresleno na osu rozmístění přepážek, postupně je zalepujeme na určená místa. Začínáme s listami na boku trupu, potom připájíme spodní listu. Hlídat trup, aby byl rovný, je průběžná povinnost. Postupně doplňujeme vždy symetricky další podélníky. Neškodí nechat vždy lepidlo trochu zaschnout. Zalepíme i sedlo pro křídlo. Balsou 1,5 mm vylepíme pásy pod sedlem na boku trupu, ale i mezery mezi podélníky na spodku trupu. Přepážky č. 1 a 2 mají zakresleny výřezy pro bukové motorové lože pro motor MVVS 2,5 cm, předpokládám že bude dnes nejdosažitelnější. Lože má sklon minus 3°. Když ale použijete motor jiný, upravte si motorové lože podle potřeby. Na motorovou přepážku č. 1 a na přepážku č. 2 přilepíme bukové špalíky pro podvozek již před jejich zalepením do trupu.

SMĚROVKA - je součástí trupu. Její hlavní nosník jsou 2 listy 2x3 mm šikmo zalepené k přepážce trupu č. 12. Náběžná lišta je smrk 3x5 mm, odtoková smrk 2x8 mm. 3 žebra směrovky jsou obroušené listy s 2x3 mm, přihnute do profilu a přilepené z obou stran. Pokud model stavíte pro kategorii CRC, udělejte vlastní směrovku („klapku“) širokou 55 mm.

VÝŠKOVKA je obdélníková s mírně nosným profilem, dole rovným. Všechna žebra jsou stejná. Původně byla vyřezána z překližky 1 mm a odlehčena, náhradou je můžete vyřezat z nevylehčené balsy 1,5 mm. Při stavbě výškovky ponecháme jak nosník, tak náběžnou i odtokovou listu přesahovat o 3 mm na obou koncích. Sem přilepíme již hotové potažené koncové plošky, které jsme slepili z balsy 3 mm (viz detail 1:1). Balsou 1,5 mm vylepíme střední pole a pro lepší uchycení potahu přilepíme ke koncovým žebřím v úrovni obrysu shora i zespodu balsové pásky o průřezu 1,5x6 mm. Pokud půjde o volně létající model, zalepí se do středního pole bambusová štěpina pro determalizátor.

Při úpravě na CRC upravíme výškovku tak, že pohyblivou část uděláme na obou stranách středního pole výškovky v rozmezí pouze 4 polí a hloubce klapky 36 mm, nejvýše 40 mm. Je třeba zalepit pomocný nosník z balsy 5 mm pro uchycení závěsů.

PODVOZEK je dvoudílný. Jako materiál se použije ocelová struna Ø2,5 mm. Hlavní podvozková noha nese na svém konci kolečko Ø50 mm - tehdy se vzletalo z dřevěné desky. Pomocná vzpěra jde jen do 2/5 délky hlavní podvozkové nohy, kam je po obroušení plošky ohybu přivázána tenkým očištěným drátkem a připájena cinem. Obě podvozkové nohy se nasouvají do otvorů Ø2,5 mm navrtaných do bukových hranůlků na přepážce č. 1 a 2.

KŘÍDLO. Doporučuji stavět střední část a „ucho“ samostatně a potom oba díly slepit pomocí překližkových spojek křídla dohromady. Žebro ve zlomu (a) je z balsy 3 mm a ustavíme ho do správné polohy až při slepení obou dílů křídla (půl úhel obou rovin základního dílu i ucha). Ale začneme od začátku:

Pro nosníky křídla vybereme dobré listy s rovnými léty. Naneseme rozteče žeber a tato postupně navlékáme na listy. Zalepujeme je jen lehce. Zalepíme náběžnou a odtokovou listu. K zalepení krajního překližkového žebra (a) již použijeme pomocné spojky křídla. Žebro je mírně vykloněno dovnitř křídla. Srovnáme všechna žebra a přilepíme stojiny nosníku z překližky 0,8 mm. Na desce přitom kontrolujeme, zda není střední díl křídla zkroucen. Teprve potom se vše dobře zalepí. Ku krajovému žeburu přilepíme pomocné pásky balsy 1,5 mm pod obrys žebra. Na tento schůdek se dobře přilepí příčně řezaná balsa 1,5 mm - potah krajního pole.

Nakreslíme si osy ucha. Jak vypadá bambusové zakončení oblouku ucha, vidíme na přetisku 1:1. Před sestavením ucha si musíme připravit dvě věci. Jednak je třeba u plamene svíčky ohnout do tvaru náběžnou listu, jednak slepit ve špendlíkové šabloně do oblouku odtokovou listu. Tuto po zaschnutí ořízneme do úkosu a obrousíme. Při stavbě postupujeme obdobně, jako je popsáno při stavbě středního dílu. Na rozdíl od středního dílu musíme na uchu udělat překroucení, zvané negativ. Měl by být asi 1° 30', což odpovídá položení asi 5,5 mm na druhém nosníku u žebra f. Když máme slepeny oba díly křídla, vyzužijeme ještě žebro ve zlomu balsovými pásky 1,5x6 mm, částečně i pro snadnější potahování.

KRYT MOTORU tvořila přepážka č. 0 a přepážka z 1 mm překližky stejného tvaru jako motorová přepážka č. 1. Z list 2x2 mm nařežeme kousky, vnitřním omačkáním je prohneme do tvaru návazného na obrys trupu. Totéž uděláme s listami 1,5x3 mm. Zadní přepážka krytu se opírá o bukové hranoly tvořící motorové lože, ale vnitřní tvar přepážky je nutné upravit tak, aby se tato dala přes motor směrem kupředu přetáhnout. Kryt stavíme přes namontovaný motor. Usadíme přepážky, zalepíme 4 listy a necháme zaschnout. Potom se dolepí listy ostatní. Na čelo přepážky č. 0 nalepíme segmenty uš a obrousíme do tvaru.

POTAH. Celý model byl potažen tehdy jedině dostupným papírem KABLO světle hnědé barvy střední tloušťky. Celý model byl natřen vypínacím lakem 3x.

ZBASTVENÍ. Trup (včetně směrovky) byl natřen červeným nitrolakem s výjimkou 3 bílých pruhů mezi křídlem a výškovkou. Kabina byla vyznačena bíle. Kryt byl bílý, ale jeho čelo červené. Křídlo bylo červené natřené až k 1. nosníku s barevným stažením ve středu až k odtokové liště. Na uchu křídla byly u nás obvyklé 3 bílé pruhy lemované červeně a vedle nich - na levé polovině shora a na pravé zdola - bleděmodré KŽ. Výškovka byla rovněž natřena až k nosníku červeně, taktéž koncové plošky výškovky, ale pouze vně.

SEŘÍZENÍ MODELU. Přesné těžiště už dnes nevím, pouze přibližné. Musí se to odzkoušet. Nebudu popisovat seřizování kluzu, každý to zná. Motor byl odkloněn asi 3° dolů a mírně vpravo. Motorové létal v pravé stoupavé spirále. To se může při použití jiného motoru trochu lišit.

Nakonec snad ještě technická data:

Rozpětí	1 690 mm	Profil křídla	MVA 301
Délka	1 000 mm	Profil výškovky	snížený Clark Y
Hmotnost	630 g	Plocha křídla	33,0 dm ²
Zatížení	14,9 g/dm ²	Plocha výškovky	9,16 dm ²
Motor	AMA 2,47 cm ³	Celková plocha	42,16 dm ²

Pěkné polétání!

